

"אם אין קמה אין תורה"
מי שביכולתו לעזור
לעלון לע"נ ולהצלה
זכות הרבים תעמוד לו!

בשבת - הושיט ידו למעי בהמה ודלדל את העובר חי"ב. (רמב"ם שבת י"א א) **וקשה**, הרי חיוב נטילת נשמה הוא כשהורג את הבעל חי לגמרי, וכיון דקיימא לן 'עובר ירך אמו' הרי העובר כאחד מאבריה ואין כאן נטילת נשמה?! (שם ו' ועיין אבני"ז או"ח ח"א קל"א כ"ה)

קשה עלי פרידתכם...

הסתפק "חלקת יואב" בכשרותן של סוכות העומדות משנה לשנה, שהרי בשעה שמניח את הסכך, דעתו שישאר גם אחרי החג לדירה, ודומה לעושה את הסוכה לצל ולדירה דפסולה.

ויש לדמות זאת לירושלמי שכתב (עלה א' א) הנוטע אילן שיהיה שנה ראשונה לסייג ושנה שניה לאכילה, כבר בשנה הראשונה חי"ב בערלה, שאע"פ שנוטע לסייג בשנה הראשונה נחשב כבר אילן מאכל. אם כן גם כאן הסוכה תחשב לבית דירה גם בחג.

ה"אבני נזר" הביא את הראיה הזאת וכתב: **'הדמיון מתוק לחיך!'** (קונטרס הערות" ט"ז, אבני"ז או"ח ח"ב תע"ד א')

בענין זה נביא את פסקו של מרן הגרש"ז אויערבאך - אודות הנוהגים להשאיר את הסכך במקומו כל ימות השנה: אם הסכך סמוך לרעפים ממש, אין בזה חשש דירת קבע, שהרי בזה שמכסה את הגג ברעפים אחרי החג מגלה בדעתו שלא ניחא ליה בסכך של הסוכה אלא ברעפים.

אך אם הרעפים אינם סמוכים לסכך, הואיל ובכל השנה רואים בעיקר את הסכך יש לחשוש כי גם בחג הוא גר בדירתו של כל השנה והסוכה פסולה כדין בית. (הסוכה" - פסקים והערות)

"מיד כל חיה אדרשנו"...

יום אחד נכנסו לבית דינו של המהרי"ל דיסקין זוג משכילים ועימם כלב שעשועים זעיר כמנהג הפריצים...

בעל ואישה הם, ומבקשים שיערכו להם גט. אלו שמותם ושם הוריהם וזמנם דוחק, לכשלעצמם לא היו נזקקים לבית הדין, התרברב האישה בגסות, אבל הוריהם נמנים על הדור הישן...

לא ענו הדיינים כסיל כאיוולתו, ערכו את הגט והביאוהו לחדרו של המהרי"ל דיסקין שישים עליו עינו, כרגיל שאלות רבות מתעוררות בגיטין, ויש להקפיד בו על כל תג.

דרך אגב סיפרו לו על הזוג המוזר, עיין רבינו בגט וקם ממקומו, רצונו להיות נוכח בשעת המסירה.

עמד בפתח חדרו, והדיינים מדריכים את האישה כיצד למסור את הגט כדין. לפתע נשמע קולו של רבינו: "תנו לי את הגט", ולבני הזוג אמר: **"הגט לא יתן היום, שובו מחר"**.

תמהו הדיינים, והאישה מחה: "רבי, זמננו קצר" - אך משראה את המבט בעיני רבינו השפיל עיניו ויצא בלויית האישה.

בערב ישב המהרי"ל דיסקין בחדרו, לפתע התפרץ לחדר איש נסער וזעק: "רבי, הצילה נא - אני מעיר פלונית, נשוי ואב לילדים, אשתי סתה מהדרך, התחברה למשכילים ופרקה עול מצוות, ועברה להתגורר עם פוקר כמותה.

משהורה לה בית הדין שעליה להתגרש ממני, לעגה לדבריהם ואמרה: 'אין לי כלום עם בעלי, ראה תראו שאתגרש בלעדי ואנשא לחברי...' וכפי ששמעת, הם הגיעו לכאן והחבר מציג עצמו בשמי, כבעלה, כדי שבית הדין יתן לה גט".

חקירה קצרה העלתה שהיו אלה בני הזוג שבאו לבית הדין באותו היום, וזמנם כמעט עלה בידם, לולא קטע המהרי"ל דיסקין את ההליך והורה להם לשוב למחרת. "שיערתי שכך הוא", אמר רבינו קצרות, נטל את הגט וקרעו.

למחרת כאשר שבו הזוג, יצא לקראתם רבינו והבעל האמיתי עמו. האישה החווירה למראה בעלה ולא העזה לומר דבר.

"צא מביתי" פקד רבינו על המלווה של האישה, ובו במקום נכתב, נחתם ונמסר גט אמיתי, המציין שאותה אישה אסורה להנשא לאותו אדם.

השבת יחול יום הזכרון לגאון הצדיק רבי יואב יהושע ויינגרטן, ה"חלקת יואב", רבה של קינצק, נפטר ד' במרחשוון תרפ"ג

"שפה אחת ודברים אחדים - אחודים, כלומר סתומים וי"א חדים". (י"א א) העידו ב"חלקת יואב" מקורביו שמרוב קדושה וצדקות ניחן בהרגשה נפלאה להבחין בנבכי ליבו של אדם אם הוא לקוי בדעתו.

בהיותו רבה של העיירה גוסטינין הקים בה ישיבה. מעשה והרגיש בשנים מתלמידיו שאינם מהוגנים, באשר נוכחותם כשלעצמה מטרידה את מחשבותיו, לא נתקררה דעתו עד ששילחם מוחץ לישיבה.

אחר זמן יצאה שמועה בעיר - השנים נתפסו בקלקלתם, ספרי מינים נושרין מחיקם. והנה נמצאו מרננים כי הרב נהג בהם כאלישע בגיחזי, לא היה צריך לדחותם ממחיצתו ולסלקם מהישיבה, ולכן הבחורים הגיעו לאן שהגיעו.

כשהגיע הרינון לאוזניו, ציוה רבי יואב יהושע להכריז בעיר, שהוא עומד להשמיע דרשה בבית הכנסת במטרה להסיר ממנו לזות שפתיים זו.

כשהתאסף הקהל, פתח בדברי מוסר על הרוחות הזרות שהחלו לנשוב בקרב הצעירים, עד שהגיע למעשה שני הצעירים, וישא את משלו המוחכם:

מעשה באיש ואשתו שהתפרנסו מניהול פונדק על אם הדרך, לימים פרצה ביניהם מריבה והיו מקללים ומגדפים זה את זה ולהיפך בקול רם, ואפילו באזני האורחים, עד שנקעה נפש הלקוחות משמוע, ואט אט הדירו רגליהם מהפונדק.

כיון שראו איך פרנסתם פוסקת, נמנו וגמרו בני הזוג ביניהם שמכאן ואילך לא יקללו אחד את השני, אלא שבמקום קללות ישמיעו דברי ברכות, והסכימו ביניהם על סדר ונוסח קבוע, שכל ברכה תרמוז על כוונה נסתרת לקללה פלונית, כגון אם יאמרו "תחיה עד מאה ועשרים" הכוונה "תחטפך מיתה משונה"...

וככל שהברכה מרובה ועסיסית כך גם הקללה שמסתתרת מאחוריה - **עומק הקללה כעומק הברכה**...

אמרו ועשו, ועצתם הועילה כי בהווכח העוברים והשבים שהקולות והמריבות חדלו בפונדק, חזרו לבוא ולהיטיב בו את ליבם במאכל ובמשתה, ושוב היתה פרנסתם מצויה.

והנה יום אחד, כשהפונדק היה מלא באנשים, נשמע קולו של בעל הבית כשהוא מרעיף עתרת ברכות על ראש זוגתו, ובסיימו היכה באגרופו על השולחן מכה חזקה, עד שהתנפצו כל הכוסות והצלחות לרסיסים...

השתוממו האורחים: מה מתרחש פה, איך זה מגשם נדבות של איחולים וברכות הגיע בעל הבית להתפרץ בכעס וחימה!?

התחילו להתעניין, חקרו ודרשו, עד שהתברר להם שכל הברכות של בני הזוג היו למעשה קללות נסתרות...

השלים רבי יואב יהושע: כל זה ארע אצלנו, בשני הבחורים הללו שהקדיחו תבשילים ברבים, כי זה מכבר נזרקה בהם מינות, אלא שהיו מחפים על מעשיהם בלשון ערומים - עושים עצמם אנשי תורה, עד שנסתבבו הדברים ונתגלה קלונם לעין כל.

(שו"ת "חלקת יואב" ח"ב - פרקי חיים)

שביבים מחידושי

"כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב". (סנהדרין נט)

הקשה ה"אבני נזר" איך מותר לשחוט בהמה מעוברת, הרי הוא שוחט אותה ואת בנה, למ"ד עובר לאו ירך אמו?

תירץ ה"חלקת יואב": הטעם שעובר לאו ירך אמו הוא משום שסופו להוולד ולהיות חלק נפרד מהאם, אך כשנשחט הוברר הדבר למפרע שאין סופו להוולד ואם כן לא שייך לומר בזה 'עובר לאו ירך אמו'. (קונטרס הערות ל"ב ועיין אבני"ז י"ד ח"ב שלי"ו, ר"ש פרה ב' א')

לאחר שהלכו אזרו הדיינים עוז ושאלו את המהרי"ל דיסקין:
"האם היה כאן גילוי של רוח הקודש?"

ענה רבינו בביטול: "מדוע לראות מופת בדבר כה פשוט וגלוי לעין, הרי אין אדם מגרש את אשתו, אלא מתוך קטטה ומריבה ומלאים הם טענות שגויה ומשטמה, והכלב שלה או שלו, כרוך אחרי בעליו וקולט את שנאתו מבין זוגו, ממילא ראוי שיהיה כלב זה מתחכך באחד ומתרחק מהשני, ואילו כאן ראיתי שהכלב מכרכר סביב שניהם בשווה, על כן הבנתי שהם צמד רעים המבקשים להשיג במרמה את הגט..."

(השרף מבריסק)

ליהודים ולמשפחתו בפרט. אשר על כן, ציווה האיש על בנו, שיבריה לו רעל לכלא, כך ימות מיתת עצמו ולא תשיגנו כלימה. האם מותר לבן לשמוע בקול אביו ולגרום לו מיתה בזה?
השואל, הג"ר מתיתיה אברהם צורמאני רצה להתיר להביא את הרעל, דכיון שנגזר דינו למות נחשב ל"גברא קטילא"!
וחדש שכל מי שהוא "גברא קטילא" אין חוששים לקרב מיתתו והוי כהורג את הטריפה. וכן, שהבן עושה זאת לתועלת האב, וחייב בכבודו ואם ציווהו כך זהו כבודו, ואין בזה ענין של שליחות ופטור בדיני שמים, אלא שיש לדון מצד "לפני עיוור".

רב האי רודוס, הגאון רבי רחמים חיים יהודה ישראל השיבו וסתר את דבריו לחלוטין. **וקבע** - דאינו נקרא "גברא קטילא", אמנם דינו נגמר למיתה על פי המלכות, אך יתכנו סיבות רבות לכך שגזר הדין לא יבוצע, כגון: מרידה במלך או יורידוהו ממשרתו, ויתכן שהאסירים יברחו כפי שארע בדמשק לפני שנים, ויתכן שהאסיר ימות מפחד ומצער, ועוד. לכן הדבר ברור שכל מי שיביא לו רעל יעבור על "לפני עיוור"!

וזה הסבר הדין שהיוצא לההרג על פי המלכות, בין ישראל בין אומות העולם מעריך ונערך, ורק אם נגמר דינו על פי בית דין, על פי התורה הקדושה הוא לא נידר ולא נערך (ערכין פ"א ותו"ט).
והוסיף: ובכלל איני יודע איזה חילול ה' יהיה אם יהרגוהו ב"ראש חוצות"?! ואם יהודי אחד הרשיע מה זה קשור לשאר בני ישראל, 'האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף'?!
ואף אם יענוהו, או יבזוהו בדרכו האחרונה, אין זו סיבה להרוג עצמו. ורק אם יענוהו כדי לתפוס יהודים נוספים, אזי מותר להביא לו רעל, וכפי שעשה שאול בגלבוע. (ש"ת "בן ימין" ל' - ל"ד)

השבוע יחול יום הזכרון לגאון הצדיק רבי אריה לייב אויערבאך, רבה של סטניסלב, נפטר ו' חשוון תק"י

"שפך דם האדם באדם - בן נח חייב על העוברים". (ט"ו סנהדרין נז)

סיפר הגאון רבי צבי יחזקאל מיכלזון, רבה של פלונסק: שמעתי כי על קברו של הגאון הצדיק רבי אריה לייב אויערבאך צמח אילן עם עלים גדולים ומשונים מאד. פעם מיילדת אחת תלשה את העלים והניחה אותם בצלחת כדי להראותם לחברותיה.

בדרך קראוהו בדחיפות לבית אישה מקשה ללדת. פתע נצנץ בה רעיון, היא עצמה לא ידעה להסביר מדוע ולמה, הניחה את העלים על האישה, והנה פלא, מייד יצא התינוק...

המיילדת שהבינה שהעלים פעלו זאת, החלה להשתמש בסגולה נפלאה זו, ועלה בידה להציל על ידם כמה נשים ממוות. כאשר הדבר נודע לרופאים הגויים בעיר, התמלאו קנאה במיילדת היהודיה המצליחה, היה זה לצנינים בעיניהם, קראו לה, איימו עליה, והכריחו לגלות את סודה.

"מייד הלכו הרשעים הללו לבית הקברות ועקרו את האילן מקברו של אותו צדיק... עליו נאמר - זכר צדיק לברכה, ועליהם נאמר - שם רשעים ירקב".

(פתחא זעירא)

"ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש מיד כל חיה אדרשנו" - שתהיה הנקמה בשופך הדם על ידי חיות. (רמב"ן ט"ה ועיי"ש)

בעיר רבט שבמרוקו היה גוי עשיר ונכבד שהיה שונא ישראל גדול. היה הגוי מתפאר כי מעולם לא נטמא במגע יהודי, ופיו היה תמיד מלא חרפות לישראל, והיהודים סבלו ממנו רבות.

פעם עבר הגאון הצדיק רבי יששכר אצרף ברחוב הגויים בצד ביתו של אותו שונא ישראל, פתאום זינק מולו כלב שוטה ענק. בראות רבי יששכר את הכלב, נבהל עד מאד וזעק - ה' הושיעה! הגוי העשיר בשומעו את הצעקה יצא החוצה מחצרו לראות מה אירע, לא הספיק לצעוד צעד אחד, והכלב התנפל עליו וקרע את לחייו לגזרים, הפילו לארץ והחל לנושכו בכל גופו.

הגויים התקבצו במקלות והיכו את הכלב, ובהכותם את הכלב פגעו המכות גם בגוי, וימותו שניהם...

רבי יששכר נמלט מהמקום, ואותו היום היה עושה לצום ותפילה מזי שנה, וכל ישראל אמרו: "צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו!" והערבים הודו על כרחם ואמרו אמנו... (נחלת אבות)
רבי יששכר אצרף עלה לארץ ישראל וכיהן כראב"ד עדת המערביים בירושלים.

"אך בשר בנפשו דמו - אך, להביא את החונק עצמו, יכול כשאול, תלמוד לומר אך". (ב"ר פרשת נח, ל"ד י"ג, רש"י ט"ה)

כתב הרמב"ן: לפי שהיה איבוד הותר לו. ("תורת האדם", ב"י י"ד שמ"ה) שאול אם היה נתפס בחיים הפלישתים היו מתעללים בו, ובני ישראל לא היו שוקטים ויוצאים להלחם והיו נופלים מהם רבבות, וגם ידע ודאי שיהרג לכן הותר לו לאבד עצמו. (יש"ש ב"ק פ"ה ג"ט וכ"כ "שבות יעקב" ח"ג י) שאול חשש לחילול ה', או לבזיון המלכות אם הפלישתים היו הורגים אותו. (מהר"ז, "מתנות כהונה" ועוד)

מעשה בכובס שהצטער על שלא זכה להשתתף בהלווייתו של רבי ונפל מהגג, יצאה בת קול דמזומן לעולם הבא. (כתובות קג) נחלקו המפרשים אם נחשב למאבד עצמו לדעת - אם מותר לאדם להמית עצמו לכפרת עוונותיו. (שטמ"ק, מהרש"א, יפה עינים, מהר"ט, שב"י ח"ב ק"א, רעק"א, ברכ"י ופת"ש י"ד שמ"ה, "פרדס יוסף" והאיר יוסף" ועוד)

מעשה שהיה בהודו - ביהודי שנגמר דינו להמיתו ביום המיועד. היהודי חישב שהוצאתו להורג תהיה בכיכר העיר בומביי, בנוכחות המוני אנשים שיבואו לצפות בה, ויהיה בכך חילול ה'